

XIX. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus vuodelta 1909 oli seuraavansisältöinen:

Lautakunnan
kokoonpano.

Työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1909 seuraavat henkilöt: kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, aktuari Oskar Groundstroem varapuheenjohtajana, professori C. E. Holmberg, montttööri K. A. Kärki, johtaja E. W. Walldén, satulaseppä J. H. Alkunen ja kulta-seppä Hj. Fagerroos. Varamiehiä olivat: insinööri J. Reuter, johtaja W. A. Lavonius, kirvesmies Matti Paasivuori, kansakoulunopettaja A. H. Karvonen, lakitieteen tohtori Leo Ehrnrooth, puutarhuri W. F. Sagulin ja pastori E. Murén.

Lautakunta on toimintavuoden kuluessa käsitellyt seuraavat tärkeämmät asiat ja niissä joko antanut vaaditut lausunnot tai, milloin aihetta on ollut, tehnyt esityksiä kaupunginvaltuustolle.

Asunnonvuok-
rasta voimassa-
olevan lainsää-
dännön tarkas-
taminen.

Lautakunnan ensi kokouksessa, tammikuun 26 päivänä ehdotti sen sihteeri kirjallisesti, että lautakunta tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen, että valtuusto hallitukselta anoisi asunnonvuokrasta voimassa olevan lainsäädännön tarkastamista. Sihteerin kirjelmässä selviteltiin puheenalaisen lainsäädännön vanhentuneisuus ja vajavaisuudet, erikoisesti työväenluokassa tavallisiin lyhytaikaisiin vuokrasuhteisiin nähden, ja ilmoitettiin myöskin, kuinka vaihteleva lainkäyttö maamme eri kaupungeissa on tällaisten vuokrasopimusten irtisanomista koskevissa asioissa. Tämän johdosta lautakunta seuraavassa kokouksessaan maaliskuun 31 päivänä päätti tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotetun esityksen (Kaup. valt. pain. asiakirjat 1909 n:o 19). Kokouksessaan toukokuun 11 päivänä valtuusto, tunnustamalla uuden asuntovuokralain tarpeellisuuden, päätti että puheenalainen esitys, koska kysymys ei suorastaan koskenut kuntaa ja sen etuja eikä alote siinä olisi valtuuston tehtävä, ei antaisi aihetta toimenpiteeseen. Lautakunnan perusteluja ja pontta hyväksi käyttämällä jätettiin sittemmin eduskunnalle asunnonvuokraa koskevan lainsäädännön tarkastamista tar-

koittava anomusehdotus. Mutta taajoista eduskunnan hajoittamisista on johtunut, ettei tämäkään tärkeä lainsäädäntöalote ole johtanut mihinkään päätökseen.

Ennen mainitussa kokouksessa tammikuun 26 päivänä lautakunta lakitieteen tohtori Leo Ehrnrooth'in ehdotuksesta päätti antaa sihteerilleen toimeksi hankkia lyhyen selvityksen viimeisistä toimenpiteistä ja kokeuksista mitä kunnallisiin työttömyysapukassoihin tulee. Määräyksen täyttämiseksi sihteerin sittemmin antoi lautakunnan jäsenille jakaa kolme professori K. J. Ståhlberg'in asiasta laatimaa ja „Helsingin sanomissa“ 24, 27 ja 28 päivänä tammikuuta s. v. julkaisemaa kirjoitusta ynnä Työtilastollisen aikakauskirjan n:o 2 s. v., johon sisältyi laajempi esitys samasta asiasta, minkä ohessa sihteerin, asiaa lautakunnassa jälleen käytettäväksi otettaessa lokakuun 7 päivänä, kirjallisesti merkitsi kysymyksen nykyisen kannan ja ehdotti, missä järjestyksessä sitä olisi edelleen valmistettava. Tämän jälkeen sai sihteerin toimekseen vielä laatia käytettävissä olevaan tilastolliseen ja muuhun aineistoon nojautuvan esityksen työttömyydestä, sen laadusta ja laajuudesta erittäin Helsingissä sekä sen torjumiseksi käytettävistä toimenpiteistä. Tätä esitystä, joka tulee käsittämään ajan kunnallisen työnvälityksen toimeenpanemisesta eli 1903 vuoden alusta 1909 vuoden loppuun, ei voitu vuoden kuluessa saada valmiiksi.

Kunnalliset
työttömyys-
apukassat.

Ensin mainitussa kokouksessa otettiin myös käsiteltäväksi vuodelta 1908 pöydälle jäänyt kysymys työolojen järjestämisestä kaupungin väliurakatöissä, mutta kun ei edes se ehdotus kaupungin omien työntekijäin työjärjestykseksi, minkä rahatoimikamari vuonna 1908 kaupunginvaltuuston käskystä oli laatinut, ollut antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen, päätti lautakunta antaa asian toistaiseksi raueta.

Työolot kaup-
gin väliurakka-
töissä.

Lautakunnan ensimmäisessä kokouksessa päätettiin myös lautakunnan ohjelmaan ottaa kysymys kunnallisten työväenvaliokuntain asettamisesta. Asia tuli sittemmin keskustelun alaiseksi lautakunnan kokouksessa toukuun 27 päivänä, jolloin keskustelun pohjaksi otettiin lakitieteen tohtori Ehrnrooth'in pitämä ja „Ekonomiska samfundet“-seuran julkaisuissa painettu esitelmä työväen edustajistoista suuremmissa teollisuuslaitoksissa ja annettiin sihteerille toimeksi hankkia erikoinen selvitys kunnallisista työväenvaliokunnista ja niiden toiminnasta. Tämä selvitys esiteltiin ja jätettiin pöydälle lautakunnan kokouksessa joulukuun 23 päivänä, joten asia ei joutunut päätöksen alaiseksi vuoden kuluessa. Selvitys on sittemmin julkaistu 25 maamme sanomalehdissä eri puolueväriä, m. m. kaikissa Turun, Tampereen ja Viipurin lehdissä.

Kunnalliset työ-
väenasiainvalio-
kunnat.

Uusi huoneisto
lautakunnalle.

Tammikuun 26 päivän kokouksessa käsiteltiin vielä kysymystä sopivan huoneiston hankkimisesta lautakunnalle, jotta olisi parempi tilaisuus järjestää lautakunnan kirjastoa ja asettaa se yleisön käytettäväksi. Sihteeri sai toimekseen tässä suhteessa tehdä tiedustelun rahatoimikamarilta. Saatuaan tietää, että huoneisto oli saatavissa sekä lautakunnan kirjastolle että sihteerin neuvoakysyville työläisille tarkoitettuja vastaanottoja varten, esitti lautakunta kirjelmässä n:o 18 maaliskuun 31 päivältä kaupunginvaltuustolle, että siinä tapauksessa että puheenalaiset vastaanotot ja kirjasto siirretäisiin johonkin kaupungin käytettävissä olevaan huoneistoon, lautakunnan sihteerille, hänen kasvavaan työvelvollisuuteen nähden, annettaisiin oikeus vastedes palkkionlisäyksenä nauttia sama määrä kuin hänen tähän asti saamansa vuokra-apu eli 600 markkaa. Saatuaan asiassa rahatoimikamarin lausunnon kaupunginvaltuusto kesäkuun 11 päivänä päätti asettaa kaksi vesijohtokonttorin aikaisemmin käyttämää huonetta lautakunnan käytettäväksi, niin pian kuin mainittu konttori oli muuttanut toiseen huoneistoon, ja kehoittaa lautakuntaa menoarviota tehdessään ensi syksynä ottamaan käsiteltäväksi kysymyksen parannetuista palkkauseduista sihteerilleen. Tämän johdosta lautakunta heinäkuun 1 päivänä otti haltuunsa kaksi huonetta ennen mainitussa huoneistossa, Katariinankatu n:o 3, ja esitti, jättämällä pois aikaisemmat vuokrarahat, menosääntöehdotuksessaan vuodeksi 1910 sihteerin palkkion 3,600 markaksi entisen 3,000 markan sijaan. Tämän palkkionlisäyksen hylkäsi kuitenkin valtuusto budjetin käsittelyssä joulukuun 30 päivänä.

Kunnallinen
asunnonvälitystoimisto.

Lautakunnan kokouksessa joulukuun 23 päivänä annettiin sihteerille omasta esityksestään toimeksi lautakunnalle antaa selvitys ja esitys kunnallisen asunnonvälitystoimiston perustamisesta. Saman kysymyksen olivat valtuusmiehet kylläkin ennen antaneet raueta, mutta lautakunta katsoi syytä olevan ottaa sen uudelleen käsiteltäväksi. Luonnollisesti asiaa ei keritty vuoden kuluessa enemmän käsitellä.

Määrärahoja
kunnan varoista.

Toimivuoden kuluessa on lautakunta lausuntoineen kaupunginvaltuustolle lähettänyt seuraavien yhdistysten ja laitosten hakemukset saada määrärahoja kunnan varoista: Sailors home'n johtokunnan, 10,000 markkaa, Helsingin vapaaseurakunnan, 3,000 markkaa tehtaalaisnaisten kotia varten, korkeampain ruotsalaisten työväenkurssien toimikunnan, 10,000 markkaa, ja korkeampien suomalaisten työväenkurssien toimikunnan, 15,000 markkaa. Haetut määrät myönnettiin Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista, ja on tässä suhteessa huomattava, että työväenkurssien määrärahat on poistettu kaupungin vakinaisesta menosäännöstä, mihin ne ovat olleet otettuina viimeiset kolme vuotta.

Kuten edellisenäkin vuonna laati lautakunnan sihteeri katsauksen niiden yhdistysten ja laitosten toimintaan, jotka edellisenä vuonna lautakunnan valvonnan alaisina olivat nauttineet apurahoja Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Tämä katsaus ynnä sitä valaiseva tilastotaulu on yhdessä lautakunnan ja sen sihteerin toimintakertomusten kanssa vuodelta 1908 toimitettu painoon kummallakin kotimaisella kielellä lautakunnan julkaisuna n:o 4.

Yleiskatsaus eräiden yhdistysten ja laitosten toimintaan.

Lautakunnan sihteerin harjoittamasta oikeusavusta työväenluokkaan kuuluville henkilöille tehdään yksityiskohdittain selkoa sihteerin tähän liitetyssä kertomuksessa vuodelta 1909.

Toimintavuonna kokoontui lautakunta 7 kertaa, edellisenä vuonna 8. Lähtevien, kirjaan vietyjen kirjeiden luku oli 38, edellisenä vuonna 70.

Työväenasiain lautakunnan sihteerin lautakunnalle antama kertomus hänen toiminnastaan vuonna 1909 oli seuraavansisältöinen:

Vuonna 1909 on lautakunnan sihteerin toimintaan kuulunut, paitsi pöytäkirjan tekemistä lautakunnan kokouksista, lautakunnan kirjaston kartuttamista, työväenkysymysten tutkimista ja oikeusneuvojen jakamista työväelle, selvityksen hankkiminen sekä lausuntojen ja esitysten laatiminen lautakunnassa vuoden kuluessa käsiteltävistä kysymyksistä. Näistä ansainnevat muutamat tässä erikoista mainitsemista. Ne ovat: esityskirjelmä asunnonvuokraa koskevain lainsäädännön korjaamisesta; selvityksen hankkiminen työttömyysapukassoista; esitys kunnallisista työväenvaliokunnista, niiden järjestelystä ja tehtävästä; katsauksen laatiminen niiden yhdistysten ja laitosten toiminnasta, jotka vuonna 1908 työväenasiain lautakunnan valvonnan alaisina olivat nauttineet määrärahoja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista; selvitys korkeampien työväenopetuskurssien kuulijaluvusta viime vuosina.

Yleinen toiminta.

Lautakunnan ensimmäisessä kokouksessa kuluneena vuonna, tammi-kuun 26 päivänä, ehdotti sihteeri, että lautakunta tekisi kaupunginvaltuustolle sellaisen, alotteen tekemistä tarkempaan asunnonvuokraolojen oikeudelliseen järjestelyyn koskevan esityksen, kuin lautakunnalle samalla jätetty kirjelmän luonnos lähemmin osotti. Tässä kirjelmässä selviteltiin voimassa olevan lainsäädännön vanhentuneisuus mitä asunnonvuokraan tulee ja erikoisesti sen vajanaisuus työväenluokassa tavallisiin lyhytai-

Esitys asunnonvuokrasta voimassa olevan lainsäädännön uudistamisesta.

kaisiin vuokrasuhteisiin nähden, ja sisältyi esitykseen myöskin tietoja siitä, kuinka vaihteleva lainkäyttö maamme eri kaupungeissa on näissä suhteissa. Tämän johdosta lautakunta seuraavassa kokouksessaan maaliskuun 31 päivänä päätti kirjelmällä n:o 7 samalta päivältä (Kaup. valt. pain. asiakirjat 1909 n:o 19) ehdottaa, että kaupunginvaltuusto hallitukselta anois, että asunnonvuokrasta voimassa olevat lainsäädännökset otettaisiin tarkastuksen alaisiksi ja että tämän nojalla laadittaisiin esitys uusista lakimääräyksistä puheenalaisesta vuokrasta. Ehdotus ei antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen kaupunginvaltuuston puolelta, mutta samaa perustelua ja pontta hyväksi käyttäen tehtiin sittemmin kansaneduskunnassa anomusehdotus asunnonvuokraa koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Taajat eduskunnan hajoitukset ovat vaikuttaneet, ettei tämäkään tärkeä asia vielä ole joutunut ratkaisuaan lähemmäksi.

Kunnallisia
työttömyysapu-
kassoja koskeva
selvitys.

Ennen mainitussa ensimmäisessä kokouksessaan lautakunta lakitieteen tohtori Leo Ehrnrooth'in ehdotuksesta päätti antaa sihteerille toimeksi hankkia lyhyen selvityksen viimeisistä toimenpiteistä ja kokemuksista mitä kunnallisiin työttömyysapukassoihin tulee. Määräyksen täyttämiseksi sihteerin antoi lautakunnan jäsenille jakaa kolme professori K. J. Ståhlberg'in asiasta laatimaa ja „Helsingin sanomissa“ 24, 27 ja 28 päivänä tammikuuta s. v. julkaisemaa kirjoitusta ynnä Työtilastollisen aikakauskirjan n:o 2 s. v., johon sisältyi laajempi esitys samasta asiasta, minkä ohessa sihteerin, asiaa lautakunnassa jälleen käytettäväksi otettaessa lokakuun 7 päivänä, kirjallisesti merkitsi kysymyksen nykyisen kannan ja ehdotti, missä järjestyksessä sitä olisi edelleen valmisteltava. Tämän jälkeen käskettiin sihteerin edelleen laatimaan käytettävissä olevaan tilastolliseen ja muuhun aineistoon nojautuva esitys työttömyydestä ja sen laadusta erittäin Helsingissä sekä sen torjumiseen tähän asti käytetyistä kustannuksista. Tämä esitys, joka tulee koskemaan aikaa kunnan työnvälitystoimiston perustamisesta eli 1903 vuoden alusta 1909 vuoden loppuun, on paraikaa valmistelun alaisena.

Kunnallisia
työväenvalio-
kuntia koskeva
selvitys.

Lautakunnan ensimmäisessä kokouksessa päätettiin myös lautakunnan ohjelmaan ottaa kysymys kunnallisten työväenvaliokuntien asettamisesta. Asia tuli sittemmin keskustelun alaiseksi lautakunnan kokouksessa toukuun 27 päivänä, jolloin pohjustuksena jaettiin lakitieteen tohtori Ehrnrooth'in pitämä ja „Ekonomiska samfundet“-seuran julkaisuissa painettu esitelmä työväen edustajistoista suuremmissa teollisuuslaitoksissa, ja annettiin sihteerille toimeksi hankkia selvitys kunnallisten työväenvaliokuntien kokoonpanosta ja toiminnasta. Tämä selvitys esitettiin lautakunnan koko-

uksessa joulukuun 23 päivänä, jolloin asia vielä jätettiin pöydälle. Selvitys on sittemmin julkaistu 25 maamme sanomalehdessä eri puolueväriä, m. m. kaikissa Turun, Tampereen ja Viipurin lehdissä.

Kuten ennenkin laati sihteeri vuoden 1909 alussa katsauksen niiden yhdistysten ja laitosten toimintaan, jotka edellisenä vuonna lautakunnan valvonnan alaisina olivat nauttineet määrärahoja Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Tämä katsaus ynnä sitä valaiseva tilasto-Katsaus eräiden yhdistysten ja laitosten toimintaan.taulu ovat painettuina lautakunnan vuodelta 1908 antaman toimintakertomuksen liitteenä 2 lautakunnan julkaisussa n:o 4. Mainittu julkaisu, johon ensimmäisenä liitteenä sisältyy sihteerin edellinen vuosikertomus, on toimitettu sekä ruotsiksi että suomeksi.

Kun lautakunnan tietoon oli tullut, että rahatoimikamari, kuten edellisenäkin vuonna, ei ollut kaupungin tulo- ja menosääntöehdotukseen vuodeksi 1910 varannut pyydettyjä määrärahoja, yhteensä Smk 25,000: —, korkeampien työväenopetuskurssien ylläpitämistä varten, valmisti sihteeri selvityksen kurssien kehityksestä viime neljän vuoden aikana. Lautakunta päätti joulukuun 23 päivänä uskoa puheenjohtajalleen toimeksi kaupunginvaltuustossa budjettia käsiteltäessä tarjona olevan selvityksen nojalla vaikuttaa viitatun määrärahan ottamiseksi kaupungin vakinaiseen menosääntöön.

Tärkeänä edellytyksenä lautakunnan ja etenkin sen sihteerin toiminnalle sosialisella työalalla on lautakunnan kirjasto, jonka avulla sihteerin on mahdollista ohjesääntönsä mukaisesti perehtyä työväestöä erityisesti koskeviin asioihin ja niihin nähden seurata uusinta kehitystä. Tätä tarkoitusta varten on vuoden kuluessa pidetty huolta sekä ammattikirjallisuuden hankkimisesta että aikakauskirjain tilauksesta. Kirjasto on nyttemmin sijoitettu lautakunnan käytettävissä olevaan erikoiseen huoneistoon talossa n:o 3 Katariinankadun varrella ja siitä on laadittu uusi, korttijärjestelmän mukainen luettelo. Kirjaston nidosten lukumäärä oli vuoden 1909 lopussa 375, siihen luettuina myös nitomattomat pienemmät tutkimukset ja kirjaset. Sitä paitsi löytyy joukko kertomuksia ja vihkojulkaisuja eri koteloissa. Myös on vuoden kuluessa edelleen kerätty ja aineenmukaisesti järjestetty huomattavampia kirjoituksia työväenkysymyksen alalta suurista pääkaupungin sanomalehdistä y. m. tilapäisiä pieniä painotuotteita. Lautakunnan kirjastoon on tilattu tai suosiollisesti saatu seuraavat aikakautiset julkaisut:

Suomesta: Työtilastollinen aikakauskirja. Yhteiskunta-taloudellinen aikakauskirja. Ammattijärjestö.

Selonteko työväenopetuskurssien toiminnasta.

Lautakunnan kirjaston ja arkiston hoito.

Ruotsista: Social tidskrift, litteineen. Kungl. kommerskollegii Arbets-statistiska meddelanden. Industria. Svenska stadsförbundets tidskrift.

Tanskasta: Samfundets Krav. Tidsskrift for Arbejderforsikring.

Saksasta: Reichs-Arbeitsblatt. Soziale Praxis. Kommunale Praxis. Zeitschrift für Wohnungswesen. Sozialistische Monatshefte.

Ranskasta: Le Musée social.

Englannista: The Progress.

Kuten edellisestä näkyy, on lautakunnan kirjasto ja arkisto nyt jo kasvanut siksi melkoisen suureksi, että on otettava harkittavaksi, kuinka ne olisivat saatettavat yleisön säännöllisesti käytettäväksi, varsinkin kun kirjastossa lie-nee osittain sellaista kirjallisuutta, joka ei ole edustettuna pääkaupungin muissa julkisissa kirjastoissa. Kuinka tarve tässä kohden jo on syntynyt, selviää siitä, että viime vuonnakin usea henkilö on kääntynyt lautakunnan sihteerin puoleen saadakseen käyttää lautakunnan kirjastoa ja arkistoa hyväkseen.

Annettu oikeus-
apu.

Lautakunnan sihteerin työväestöön kuuluville henkilöille jakama oikeusapu on vuonna 1909 kehittynyt suuressa määrin. Sitä on edelleen harjoitettu kolmena iltana viikossa, nimittäin maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 7—8 i. p., heinäkuun alusta lautakunnan omassa huoneis-tossa, Katariinankatu 3. Neuvoakysyvien lukuisuus on kuitenkin vaikut-tanut, että vastaanottoa on useasti jatkunut klo 9:ään ja kauemminkin. Neuvoa tai oikeusapua kysyvien lukumäärä eri kuukausina, verrattuna edelliseen vuoteen, oli seuraava:

	1908.	1909.		1908.	1909.
Tammikuu	45	95	Elokuu	58	92
Helmikuu	55	115	Syyskuu	55	107
Maaliskuu	31	128	Lokakuu	90	132
Huhtikuu	52	154	Marraskuu	101	109
Toukokuu	48	115	Joulukuu	98	91
Kesäkuu	29	74			
Heinäkuu	51	73			
				<u>Yhteensä</u>	<u>713 1,285</u>

Neuvoakysyvien lukumäärä vastaanottoa kohti oli eri kuukausina vuonna 1909 keskimäärin seuraava:

Tammikuu	8.6	Heinäkuu	5.6
Helmikuu	9.6	Elokuu	7.1
Maaliskuu	9.1	Syyskuu	8.2
Huhtikuu	14.0	Lokakuu	10.1
Toukokuu	9.6	Marraskuu	8.4
Kesäkuu	6.2	Joulukuu	7.5

Koko vuodelta oli vuonna 1908 keskimäärä 114 vastaanotossa 6.3 ja vuonna 1909 taas 144 vastaanotossa 8.9.

Kävijäin suuri lukumäärä sekä yleensä että keskimäärin huhtikuussa oli vuoden alussa Helsingin metalliteollisuudessa puhjenneen työnsulun seurauksia. Edempänä tulee tämä seikka myös esille tiedustelujen laatua koskevassa taulussa.

Eri työväen ryhmille ja sukupuolille jakautuivat neuvokysyjät seuraavasti:

Neuvokysyjät.	1908.			1909.		
	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Teollisuus- tai käsityöläisiä	228	76	304	391	143	534
Rakennustyöläisiä	100	20	120	178	26	204
Ulko- ja apurityöläisiä	92	52	144	161	66	227
Palkollisia	3	34	37	13	81	94
Muita työläisiä y. m.	47	45	92	86	111	197
Yhdistyksiä tai viranomaisia	—	—	16	—	—	29
Yhteensä	470	227	713	829	427	1,285

Kuten ennenkin teollisuus- ja käsityöntekijät muodostavat suurimman näistä ryhmistä. Jotenkin suuret ovat myös rakennus- ja ulkotyöläisten ryhmät, jossa viimeksimainitussa naisten luku on verrattain suuri. Palkollisten joukossa on naisia tietysti suurin osa.

Edellisestä selviää, että juuri työväen kehittyneemmät ainekset yhä enemmän käyttävät tätä kunnan tarjoamaa oikeusneuvontaa ja oikeusapua hyväkseen ja että se on niiden joukossa saavuttanut luottamusta.

Viimeisenä ryhmänä ovat niiden yhdistysten, laitosten tai komiteain asiamiehet, jotka ovat sihteerin neuvoa kysyneet ja joitten suhteen neuvonta suureksi osaksi on ollut suoranaista sosialista valistustyötä. Tästä onkin jo aikaisemmin tässä kertomuksessa huomautettu.

Asiallisesti ovat tiedustelut viime neljän vuoden aikana jakautuneet seuraavasti:

Asia, jota tiedustelu koskee.	Käyntien luku.			
	1906.	1907.	1908.	1909.
Yhdistyksiä, apukassoja, työ sääntöjä y. m. s.	12	14	37	55
Tapaturmain vahingonkorvausta	22	43	52	99
Työstä irtisanomista	16	2	13	30
Siirto	50	59	102	184

Asia, jota tiedustelu koskee.	Käyntien luku.			
	1906.	1907.	1908.	1909.
Siirto	50	59	102	184
Työpalkkaa	13	16	75	132
Alaikäisen työtä	1	—	1	4
Lakkoa, työnsulkua	2	—	—	50
Palkollisasioita	5	6	21	37
Muita työsuhteita	4	8	16	9
Vuokraa ja häätöä	21	37	62	133
Velkomisasiota	10	34	52	127
Erinäisiä siviilioikeudellisia asioita	47	141	207	294
Ulosmittausta	2	9	10	34
Rikosoikeudellisia asioita	10	54	111	142
Prosessioikeudellisia asioita	—	—	—	27
Taksoitusasioita	5	5	7	25
Vaivaishoitoa	1	8	5	9
Elinkeino-oikeutta	—	—	3	10
Sosialista valistusta	—	—	8	12
Erinäisiä kyselyjä, valituksia y. m.	5	21	33	56
Yhteensä	176	398	713	1,285

Varsinaisia työväenasioita eli kahdeksaa ensimmäistä ryhmää kohti oli:

1907:	89	käyntiä	eli	22.4 %
1908:	215	„	„	30.2 „
1909:	416	„	„	32.4 „

Näiden asiain luku on siis sekä yleensä että suhteellisesti yhä lisääntymässä. Huomautettiin jo edellä, mitenikä metallityöalalla kevättalvella vallitseva työnsulku lisäsi käyntien lukua. Näissä asioissa tapahtuneet käynnit koskivat enimmäkseen työläisten merkitsemistä työnantajain keskuudessaan levittämään sulkulaisten luetteloon, n. k. „mustaan listaan“, johon joutuneet eivät saaneet työtä mistään. Useissa tapauksissa osottautui merkintä erehdyksestä tapahtuneeksi tai henkilön nähden erehdyttäväksi, jolloin korjaus aikaansaatiin, jopa korvauksen suoritustakin vahingonkärsineelle. Toisissa tapauksissa merkintä aiheutti korvauskanteen nostamisen kaupungin raastuvanoikeudessa, joka kuitenkin kumosi kanteet. Asian jouduttua oikeusriidan esineeksi, on sihteerinäissä, kuten muissa tapauksissa, osottanut asianomaisen luotaan jonkun asianajajan puoleen.

Verrattain suuri luku tiedusteluja on vuonna 1909 koskenut rettelöitä ja huijauksia hautausapurenkaissa. Näihin ikäviin ilmiöihin pantiin myös huomiota sanomalehdistössä, ja tämä seikka sekä lopulta personallinen huomautus sihteerin puolelta työväenasiain esittelijälle K. Senaatin kauppa- ja teollisuustoimituskunnassa aiheutti virallisen tutkimuksen toimeenpanemista työväenapukassoista ja niiden toiminnasta.

Niinkuin jo edellisessä vuosikertomuksessa huomautettiin, on sihteerin olojen kehityksen pakosta täytynyt oikeusneuvontaan lisätä varsinainen oikeusapu, eikä ole voinut sitä kieltää niiltäkään, jotka kysyvät neuvoa muista kuin n. k. työväenasioista. Toiminta on täten johtanut sekä kirjeenvaihtoon että 62 asiakirjan, kuten haasteanomusten, hakemusten y. m. laatimiseen. Erikseen mainittakoot ne kirjalliset neuvot ja tiedonannot yleissosiaalisissa asioissa, joita muilta paikkakunnilta on pyydetty sosialista toimintaa varten. Tosin kaupunginvaltuusto vuonna 1907 hylkäsi silloin tehdyn ehdotuksen lautakunnan sihteerintoimen laajentamisesta sosialiseksi toimistoksi, mutta kun siitä huolimatta saapuu tiedusteluja samalta alalta, on sihteerin katsonut kunnian asiaksi niihin vastata. Käsitykselleen, että hän siinä on tehnyt oikein, on sihteerin saanut tukea siitäkin, että Helsingin maistraattikin lautakunnalle lähetti vastattavaksi Bruxelles'n kunnallishallinnon kirjeen, jossa pyydettiin tietoja kunnallisista hätäaputoista tässä kaupungissa. Vastaamalla mainittuun tiedusteluun samoin kuin erääseen „Svenska stadsförbundets centralbyrå'n“ tekemään kyselyyn oli siis sihteerin tilaisuudessa täyttämään sosialisen toimiston tehtävän ulkomaihinkin nähden.

Ohjesäännön mukaisesti on sihteerin personallisilla tarkastuskäynneillä ja tiedusteluilla valvonut kunnan avustamain, työväenluokan hyvää tarkoittavain laitosten toimintaa. Tämä puoli sihteerin tehtäviä tulee erikoisemmin näkyviin niissä katsauksissa mainittuun yhteiskunnalliseen toimintaan, mitkä sihteerin nyttemmin on lautakunnan määräyksestä laadittava ja jotka painetaan lautakunnan julkaisusarjaan.

Huomautettakoon tässä kuitenkin erikoisesti siitä ilahuttavasta seikasta, että kuulijain luku korkeammilla työväenopetuskursseilla yhä lisääntyy, mikäli tarkoitukseen käytettävien huoneistojen tila sen sallii. Tämä vuosien kuluessa tapahtunut edistys selviää seuraavasta kuulijain lukua työväenopetuskursseilla esittävästä taulukosta.

Työväen
menestyslaitosten
valvonta.

Lukukausi.	Kuulijain luku.			Erotus kuulijain luvussa lukukautena ja vastaavana lukukautena edellisellä vuonna.
	Ruots.	Suom.	Yhteensä.	
1905. S. I.	1,026	1,981	3,007	—
1906. K. I.	934	1,799	2,733	—
„ S. I.	822	1,679	2,501	— 506
1907. K. I.	629	1,553	2,182	— 551
„ S. I.	803	1,963	2,766	+ 265
1908. K. I.	528	1,806	2,334	+ 152
„ S. I.	486	2,643	3,129	+ 363
1909. K. I.	512	2,434	2,946	+ 612
„ S. I.	n. 530	n. 2,710	n. 3,240	+ n. 111

Nämä luvut osottavat että luennot vastaavat tarvetta, jonka säännöllinen tyydyttäminen jatkuvasti edelleen on kunnan velvollisuutena.

Vaikka työväen soitannollisen sivistyksen kohottamista silmällä pitäen myönnettyjen määrärahojen käyttö ei ole lautakunnan tarkastuksen alaisena, ei voine jättää mainitsematta tätäkään työväen henkisen elämän alaa. Sekä filharmonisen seuran huokeahintaisissa kansansymfoniakonserteissa ja tavallisissa kansankonserteissa että Helsingin torviorkesterin kesäaikaan pitämässä maksuttomissa ulkoilmakonserteissa on aina ollut runsaslukuinen ja kiitollinen kuulijakunta.